

A MAGYARORSZÁGI DENDROFLÓRA VESZÉLYEZTETETT TAXONJAI

BARTHA DÉNES

*Nyugat-Magyarországi Egyetem, Erdőmérnöki Kar, Növénytani Tanszék
H-9401 Sopron, Pf.: 132*

Vörös listákat, vörös könyveket az 1960-as évek közepétől állítanak össze világszerte, vagy rendszertani kategóriákra (taxon-csoportokra), vagy adott területekre kidolgozva. Ezen dokumentumok feladata az, hogy a veszélyeztetettség mértékéről számot adjanak, s erre az illetékesek figyelmét főlhívják. Hazánkban 1989-ben látott napvilágot a magyar állat- és növényvilág vörös könyve (RAKONCZAY, 1989), a veszélyeztetett fa- és cserjefajok külön kiadványban (BARTHA, 1991b) is ismertetésre kerültek. Az ezekben alkalmazott veszélyeztetettségi kategóriák nemzetközi ajánlásokon alapultak, de bizonyos nemzeti sajátosságokat is hordoznak. 1994-ben a Nemzeti Természetvédelmi Unió Fajok Túlélési Bizottsága - az egységesítés érdekében - újrafogalmazta a veszélyeztetettségi kategóriákat, melyekhez mennyiségi természetű kritériumokat is rendelt (IUCN, 1994). Erre alapozva két, globális léptékű összeállítás, a világ veszélyeztetett növényfajainak vörös listája (WALTERS - GILLET, 1998), és a világ veszélyeztetett fafajainak vörös listája (OLDFIELD et al., 1998) látott napvilágot. A veszélyeztetettségi kategóriák és kritériumok revíziója most folyik (IUCN/SCC Criteria Review Working Group, 1999), s a regionális és nemzeti léptékben való alkalmazásukhoz is született javaslat (GÄRDENFORS et al., 1999). Jelen összeállítás már ezek figyelembe vételével készült.

Mivel a fajok (taxonok) kipusztulását valószínűségi folyamatként kezeljük, ezért a veszélyeztetettségi (fenyegetettségi) kategóriákba való besorolás nem más, mint egy kipusztulási kockázatbecslés. Tehát a veszélyeztetettségi kategória azt mutatja meg, hogy milyen valószínűsége van adott faj (taxon) adott területen való kipusztulásának.

Az alkalmazott veszélyeztetettségi kategóriák (IUCN, 1994 módosítva IUCN/ SCC Criteria Review Working Group, 1999 alapján) az alábbiak:

Kipusztult (*Extinct* - EX)

Az a taxon kipusztult, amelynek utolsó egyede is minden kétséget kizáróan és bizonyítottan kihalt.

Regionálisan kipusztult (*Regionally Extinct* - RE)

Egy taxon regionálisan kipusztultnak tekinthető, amennyiben nem kétséges, hogy az utolsó, reprodukcióra képes egyede is kihalt a régió belül, vagy eltűnt a régióból.

Szabad természetből kipusztult (*Extinct in the Wild* - EW)

A szabad természetből kipusztult az olyan taxon, amely korábbi természetes élőhelyén már nem él, csak tenyészetekben, fogságban található, vagy honosított populációja (populáció)

élnék a korábbi előfordulási területén kívül. EW az olyan taxon, amelyet kihaltnak vélnek, mert hosszabb ideje nem figyelték meg. A "hosszabb idő" a taxon egy életciklusánál hosszabb kell, hogy legyen.

Súlyosan veszélyeztetett (*Critically endangered* - CR)

Egy taxon súlyosan veszélyeztetett akkor, ha a legközelebbi jövőben természetes környezetében a kihalás veszélyének különösen nagy valószínűséggel kitett.

Veszélyeztetett (*Endangered* - EN)

Veszélyeztetett az a taxon, amely nem súlyosan veszélyeztetett, de a közeli jövőben természetes környezetében a kihalás veszélyének nagy valószínűséggel ki lesz téve.

Sebezhető (*Vulnerable* - VU)

Sebezhető az a taxon, amely ugyan nem súlyosan veszélyeztetett vagy veszélyeztetett, de a közép-távoli jövőben természetes környezetében a kihalás veszélyének nagy valószínűséggel ki lesz téve.

Kis veszélyeztetettségű (*Lower risk* - LR)

Egy taxon kis veszélyeztetettségű, ha az előző kategóriákba nem sorolható. Az itt említett taxonok további három alcsoportba oszthatók:

- **Védelemfüggő** (*Conservation dependent* - cd): Védelemfüggő az a taxon, amely érdekében folyamatosan taxon-specifikus, vagy élőhely-specifikus védelmi programok működnek, amely programok beszüntetése esetén a kérdéses taxont 5 év alatt a veszélyeztetett kategóriák valamelyikébe át kellene sorolni.
- **Fenyegetettség közeli** (*Near threatened* - nt): Fenyegetettség közeli az a taxon, amely nem védelemfüggő, de közel áll ahhoz, hogy sebezhetőnek minősítsék.
- **Legkevésbé veszélyeztetett** (*Least concern* - lc): Legkevésbé veszélyeztetett az a taxon, amely nem tartozik a kis veszélyeztetettségű vagy sebezhető fajok kategóriájába.

Hiányos adat (*Data deficient* - DD)

Hiányos adatú az olyan taxon, amelynek elterjedéséről vagy populációinak státusáról sem közvetlen, sem közvetett adatok nem állnak rendelkezésre, s emiatt nem állapítható meg veszélyeztetettségének foka.

Nem felmért (*Not evaluated* - NE)

Nem felmért az a taxon, amelyet még nem soroltak be a fenti kategóriák egyikébe sem.

Az IUCN/SCC Criteria Working Group (1999) ajánlása a Védelemfüggő (cd) kategóriát törölni javasolja, ugyanakkor GÄRDENFORS et al. (1999) nyomán bevezetésre került a Regionálisan kihalt (RE) kategória.

A fenti fenyegetett (CR, EN, VU) kategóriákba történő besoroláshoz számszerűsített kritériumok (A-E) állnak rendelkezésre. Minden taxont az összes kritérium szempontjából értékelni kell, de egyetlen kritériumnak való megfelelés már elegendő a besoroláshoz. Az ehhez alkalmazott kritériumrendszer (IUCN, 1994):

A) Állománycsökkenés az alábbi pontok bármelyikének formájában:

1. Legalább **80%-os (CR)**, **50 %-os (EN)**, **20 %-os (VU)** megfigyelt, becsült, következtetett, vagy feltételezett állománycsökkenés az elmúlt 10 év, vagy 3 generáció során - az érvényes, amelyik hosszabb időtartamot jelöl - az alábbi kritériumok alapján:
 - (a) közvetlen megfigyelés
 - (b) a taxonra vonatkozó abundancia index
 - (c) az elfoglalt terület, az előfordulási ráta és/vagy az élőhely minőségének romlása
 - (d) a hasznosítás aktuális vagy potenciális szintjei
 - (e) a betelepített taxonok, keresztezések, patogének, szennyező anyagok, versenytársak vagy paraziták hatásai.
2. Legalább **80 %-os (CR)**, **50 %-os (EN)**, **20 %-os (VU)** csökkenés, amely előreláthatólag vagy feltételezetten a következő 10 év, vagy 3 generáció élettartama alatt - az érvényes, amelyik hosszabb időtartamot jelöl - következik be a fenti (b), a (c), a (d) vagy az (e) pontoknak megfelelően.

B) Az elterjedési területet **kevesebb mint 100 km²-re (CR)**, **5.000 km²-re (EN)**, **20.000 km²-re (VU)** becsülik, vagy az elfoglalt terület **kevesebb mint 10 km² (CR)**, **500 km² (EN)**, **2.000 km² (VU)**, és az alábbi jellemzők közül legalább kettőt a felmérések érvényesnek tekintenek:

1. Nagyon felaprózódott, fragmentált populáció, illetve az előfordulás csak egy helyre koncentrálódik.
2. Folyamatos csökkenés, amelyet megfigyelnek, következtetnek rá, vagy észlelnek az alábbi tényezők bármelyikében:
 - (a) elterjedési terület
 - (b) elfoglalt terület nagysága
 - (c) az élőhely területe, kiterjedése, és/vagy minősége
 - (d) az előfordulási helyek, illetve a szubpopulációk száma
 - (e) az ivarérett egyedek száma.

Szélsőséges állományingadozás az alábbi tényezők bármelyikében:

- (a) elterjedési terület
- (b) elfoglalt terület nagysága
- (c) az előfordulási helyek, vagy a szubpopulációk száma
- (d) az ivarérett egyedek száma.

C) A populáció létszámát **kevesebb mint 250 (CR)**, **2.500 (EN)**, **10.000 (VU)** ivarérett egyedre becsülik, továbbá az alábbi feltételek bármelyike teljesül:

1. Legalább **25 %-osra (CR)**, **20 %-osra (EN)**, **10 %-osra (VU)** becsült folyamatos csökkenés 3 év, vagy 1 generáció élettartama alatt - az érvényes, amelyik hosszabb időtartamot jelöl - vagy

2. a megfigyelt, előrelátható vagy következtetett folyamatos csökkenés az ivar-érett egyedek létszámában és a populációstruktúrában az alábbi formák bármelyikében:

- (a) nagyon felaprózódott, fragmentált populáció (azaz egyetlen szubpopuláció sem számlál **50 (CR), 250 (EN), 1.000 (VU)** ivarérett egyednél többet)
- (b) az összes egyed **egyetlen** szubpopulációba tömörül.

D) Olyan populáció, amely **50 (CR), 250 (EN), 1.000 (VU) ivarérett egyednél kevesebbet** számlál.

E) Olyan mennyiségi elemzés, amely a természeti környezetben vadon élő populáció **kihalási valószínűségét legalább 50 %-osra (CR), 25 %-osra (EN), 10 %-osra (VU)** becsüli **10 év vagy 3 generáció (CR), 20 év vagy 5 generáció (EN) élettartama alatt, 100 éven belül (VU)** - az érvényes, amelyik hosszabb időtartamot jelöl.

A regionális és nemzeti vörös listáknak fel kell tüntetniük azt is, hogy a regionális (nemzeti) populáció (adott területen - jelen esetben Magyarországon - élő egyedek összessége) hogyan viszonyul a globális populációhoz (a természetes elterjedési területen élő egyedek összességéhez).

Az ajánlás (GÄRDENFORS et al., 1999) alapján a regionális (nemzeti) populáció és a globális populáció arányainak osztályba sorolása esetünkben az alábbi:

I.	≤ 2,5 %
II.	2,6 - 10,0 %
III.	10,1 - 25,0 %
IV.	25,1 - 50,1 %
V.	≥ 50,1 %

A magyarországi dendroflóra vörös listájában az egyes taxonoknál az alábbi jellemzőket tüntetjük fel:

- veszélyeztetettség kategória a nagytájakra vonatkoztatva (**ÉK** = Északi-középhegység, **DK** = Dunántúli-középhegység, **NyDt** = Nyugat-Dunántúl, **DDt** = Dél-Dunántúl, **A** = Nagyalföld, **KisA** = Kisalföld)
- veszélyeztetettség kategória nemzeti szinten (Magyarország területére vonatkoztatva) (**Mo 2000**)
- a nemzeti (regionális) és globális populáció aránya (**nP/gP**)
- a korábbi vörös könyv (RAKONCZAY, 1989) veszélyeztetettség kategóriája (**K** = kipusztult, **KV** = kipusztulással veszélyeztetett, **AV** = aktuálisan veszélyeztetett, **PV** = potenciálisan veszélyeztetett) (**Mo 1989**)
- védettség és eszmei érték a 12/1993. (III.31.) és 15/1996. (VII.26.) KTM rendelet alapján (**FV** = fokozottan védett, **V** = védett; eszmei érték eFt-ban)
- veszélyforrások, veszélyeztető tényezők (MOLNÁR V. A., 1999 nyomán módosítva)

Veszélyforrások, veszélyeztető tényezők

- A. A termőhelyeket érintő veszélyeztető tényezők
- I. *Művelési mód megváltoztatása*
 - 1. Bányászat, anyagkitermelés
 - 2. Gyepek feltörése
 - 3. Gyümölcs- és szőlőtelepítés
 - 4. Erdőtelepítés
 - 5. Parcellázások, útépitések
- II. *A termőhelyi viszonyok megváltoztatása*
 - 6. Vízrendezés, csatornázás, lecsapolás, tözegkitermelés
 - 7. Tarvágásos fakitermelés, durva erdőgazdálkodási módszerek
 - 8. Intenzív gyepgazdálkodás, felülvetés
 - 9. Karsztvíz- és talajvíz-kiemelés
 - 10. Spontán erdősödés, cserjésedés
 - 11. Tájidegen fafajokkal végzett erdősítés
 - 12. Tájidegen gyomok terjedése
 - 13. Túlzott létszámú vadállomány
- III. *A termőhely, a vegetáció mechanikai károsítása*
 - 14. Intenzív turizmus
 - 15. Katonai tevékenység
 - 16. Motocross, sárkányrepülő, hegyszerkék okozta taposás
- B. A növényeket közvetlenül veszélyeztető tényezők
 - 17. Virágszedés, növénygyűjtés, kereskedelem
 - 18. Introgresszív hibridizáció, génerózió
 - 19. Szaporodásbeli, felújulási problémák
 - 20. Égetés, tűz
 - 21. Cserjeirtás

A magyarországi veszélyeztetett fa- és cserjefajok listájának összeállításához BARTHA (1989, 1992, 1993, 1996, 2000), BARTHA – BÖLÖNI – KIRÁLY (1999), BARTHA – MÁTYÁS (1995), FACSAR (1990 a, b, 1993 a, b), FARKAS (1999) munkáit vettük alapul.

Taxon	ÉK	DK	NyDt	DDt	A	KisA	Mo 2000	nP/ gP	Mo 1989	Veszély- források	Védett- ség
GYMNOSPERMATOPHYTA – NYITVATERMŐK											
<i>Ephedra distachya</i> L. Csikófark		CR		RE	EN	RE	EN	I	PV	1-4, 8, 10, 12, 15, 17, 19, 20	FV: 30
<i>Taxus baccata</i> L. Tiszafa	CR	EN					EN	II	PV	11, 13, 17, 19	V: 10
ANGIOSPERMATOPHYTA – ZÁRVATERMŐK											
<i>Acer acuminatilobum</i> J. PAPP Mátrai őszjuhar	CR						CR	V	-	19	-
<i>Alnus viridis</i> (CHAIX in VILL.) DC. Havasi éger			VU				VU	I	PV	1, 7, 10, 15, 21	V: 10
<i>Amelanchier ovalis</i> MEDIK. Fanyarka		VU					VU	I	PV	1, 10, 11, 13, 15, 20	V: 10
<i>Amygdalus nana</i> L. Törpe mandula	VU	EN		CR	EN		EN	I	PV	1, 10, 11, 13, 15, 17, 20, 21	V: 10
<i>Andromeda polifolia</i> L. Tőzegrozsmaring				RE			RE		K	(6)	-
<i>Betula pubescens</i> EHRH. Molyhos nyír	EN	EN	EN	EN	EN	RE	EN	I	-	4, 6, 7, 9, 10, 18	V: 2
<i>Carpinus orientalis</i> MILL. Keleti gyertyán		EN					EN	I	PV	13, 19	V: 10
<i>Clematis alpina</i> (L.) MILL. Havasi iszalag	VU						VU	II	AV	7, 11, 17, 21	V: 10

<i>Lonicera caprifolium</i> L. Jerikói lonc																		7, 11, 14, 17, 21	-			V: 2
<i>Lonicera nigra</i> L. Fekete lonc	CR																	1, 7, 13	PV			V: 2
<i>Malus dasyphylla</i> BORKH. Erdélyi vadalma		VU																7, 11, 18	-			-
<i>Myricaria germanica</i> (L.) DESV. Csermelyciprus																		1, 6, 10	PV			V: 2
<i>Ostrya carpinifolia</i> SCOP. Komlógyertyán																		(3, 5, 7)?	K			-
<i>Populus nigra</i> L. Fekete nyár																		6, 7, 11, 18	-			-
<i>Pyrus magyarica</i> TERPÓ ¹ Magyar körte		CR																5, 18, 19	KV			FV: 50
<i>Pyrus nivalis</i> JACQ. ² Vastaggallyú körte	EN	EN																3, 5, 18, 19, 20	KV AV			V: 10
<i>Pyrus austriaca</i> KERN. Osztrák körte		EN	EN															3, 5, 19	PV			V: 10
<i>Rhamnus saxatilis</i> JACQ. Kövi benge			EN															4, 7, 10, 11, 18, 21	PV			V: 10
<i>Ribes alpinum</i> L. Havasi ribiszke	EN	EN																1, 7, 13	AV			V: 10
<i>Ribes nigrum</i> L. Fekete ribiszke	EN																	6, 11	KV			V: 10
<i>Ribes petraeum</i> WULF. in JACQ. Bérci ribiszke	RE																	(7)	PV			V: 10

<i>Ribes rubrum</i> L. agg. ³ Vörös ribiszkek	VU	VU	LR	LR	LR	VU	VU	VU	I	PV	7, 11, 12	-
<i>Rosa arvensis</i> HUDS. Erdei rózsza	EN	EN	LR	LR	LR	CR	CR		I	-	4, 11, 12, 21	-
<i>Rosa gizellae</i> BORB. Gizella-rózsza	VU								I	-	21	-
<i>Rosa glauca</i> POURRET Piroslevelű rózsza	DD								DD	I	21	-
<i>Rosa hungarica</i> (BORB.) DEGEN Magyar rózsza	CR	VU							VU	II	2, 7, 11, 21	-
<i>Rosa inodora</i> FR. em. KLÁST. Illattalan rózsza			VU	VU	EN	VU	VU	VU	I	-	7, 11, 21	-
<i>Rosa kmetiana</i> BORB. Kmet-rózsza	CR								CR	I	21	-
<i>Rosa livescens</i> BESS. Nagylevelű rózsza	VU	VU	CR	CR	CR	RE			VU	I	2, 3, 4, 5, 10, 16, 21	-
<i>Rosa pendulina</i> L. Havasalji rózsza	VU		EN						VU	I	7, 11, 21	V: 10
<i>Rosa polyacantha</i> (BORB.) DEGEN Illír rózsza		VU			CR				VU	I	2, 7, 11, 21	-
<i>Rosa scabriuscula</i> SM. em. H. BR. Érdeslevelű rózsza	CR		CR						CR	I	7, 21	-
<i>Rosa sherardi</i> DAVIES Sherard-rózsza			CR			CR			CR	I	7, 11, 21	-
<i>Rosa stylosa</i> DESV. Oszlopos rózsza	RE?								RE?	I		-

<i>Rosa szaboi</i> (BORB.) FACSAR Dunántúli rózsza		EN	CR	RE			EN	I	-	7, 21	-
<i>Rosa tomentosa</i> SM. Molyhos rózsza	VU	VU	VU	VU			VU	I	-	7, 11, 21	-
<i>Rubus senticosus</i> KOEHLER ex W. et GR. Földi szeder kistfaj ⁴	DD						DD	?	PV	?	-
<i>Ruscus aculeatus</i> L. Szűrös csodabogyó		EN		VU			VU	I	-	7, 11, 17	V: 5
<i>Ruscus hypoglossum</i> L. Lónyelvű csodabogyó		EN		VU			VU	I	PV	7, 11, 13, 17	V: 10
<i>Salix aurita</i> L. Füles fűz	EN		VU	RE	EN	RE	VU	I	PV	6, 7, 9, 18, 21	V: 5
<i>Salix elaeagnos</i> SCOP. Parti fűz	DD		EN	EN	EN	EN	EN	I	-	1, 6, 21	V: 2
<i>Salix nigricans</i> SM. Feketedő fűz			EN		RE	RE	EN	I	K	5, 6, 10	-
<i>Salix pentandra</i> L. Babérfűz	RE	RE	CR		EN	RE	EN	I	AV	6, 9, 11, 21	V: 10
<i>Sorbus aria</i> (L.) CR. Lisztes berkenye	LR	VU	EN				VU	I	-	1, 7, 11, 18	-
<i>Sorbus domestica</i> L. Kerti berkenye	VU	VU	VU	VU			VU	II	-	3, 5, 7, 11	-
<i>Sorbus graeca</i> (SPACH) LODD. Déli berkenye	VU	VU					VU	II	-	1, 7, 11, 18	V: 2
<i>Sorbus hazslinszkiana</i> (SOÓ) MÁJOVSKÝ Hazslinszky-berkenye	CR						CR	I	AV	7, 18, 19	V: 10

Átmeneti alakok az <i>Aria</i> szekción belül										
<i>Sorbus buekkensis</i> Soó em. KÁRP. Bükki berkenye	VU							VU	V	- 7, 11, 18
<i>Sorbus danubialis</i> (JÁV.) KÁRP. Dunai berkenye	VU	LR						VU	V	- 7, 11, 18
<i>Sorbus javorkae</i> (Soó) KÁRP. Jávorka-berkenye	VU							VU	V	- 7, 11, 18
<i>Sorbus pannonica</i> KÁRP. Dunántúli berkenye	VU	VU						VU	V	- 7, 11, 18
<i>Sorbus sooi</i> (MÁTHÉ) KÁRP. Soó-berkenye	VU							VU	V	- 7, 11, 18
<i>Sorbus aria</i> szekció x <i>S. torminalis</i> kiscsoport										
<i>Sorbus adami</i> KÁRP. Ádám-berkenye		EN						EN	V	PV 7, 11
<i>Sorbus andreanszkyana</i> KÁRP. Andreánszky-berkenye		DD						DD	V	PV 7, 11
<i>Sorbus bakonyensis</i> JÁV. em. KÁRP. Bakonyi berkenye		EN						EN	V	PV 7, 11
<i>Sorbus balatonica</i> KÁRP. Balatoni berkenye		VU						VU	V	PV 7, 11
<i>Sorbus barthae</i> KÁRP. Bartha-berkenye		EN						EN	V	PV 7, 11
<i>Sorbus borosiana</i> KÁRP. Boros-berkenye		CR						CR	V	PV 7, 11, 13, 19
<i>Sorbus decipiensiformis</i> KÁRP. Keszthelyi berkenye		DD						DD	V	PV 7, 11

<i>Sobus degenii</i> JÁV. Degen-berkenye		VU							VU	V	PV	7, 11		V: 10
<i>Sorbus eugeni-i-kelleri</i> KÁRP. Keller-berkenye		VU							VU	V	PV	7, 11		V: 10
<i>Sorbus gáyeriana</i> KÁRP. Gáyer-berkenye		DD							DD	V	PV	7, 11		V: 10
<i>Sorbus gerecseensis</i> BOROS et KÁRP. Gerecsei berkenye		EN							EN	V	PV	7, 11		V: 10
<i>Sorbus karpatii</i> BOROS Kárpáti-berkenye		VU							VU	V	PV	7, 11		V: 10
<i>Sorbus latissima</i> KÁRP. Nagylevelű berkenye		EN							EN	V	PV	7, 11		V: 10
<i>Sorbus pseudobakonyensis</i> KÁRP. Rövidkarjú berkenye		VU							VU	V	PV	7, 11		V: 10
<i>Sorbus pseudolatifolia</i> BOROS Sárgáslevelű berkenye		VU							VU	V	PV	7, 11		V: 10
<i>Sorbus pseudosemiincisa</i> BOROS Kevésrű berkenye		EN							EN	V	PV	7, 11		V: 10
<i>Sorbus pseudovertesensis</i> BOROS Csákberényi berkenye		VU							VU	V	PV	7, 11		V: 10
<i>Sorbus redliana</i> KÁRP. Rédli-berkenye		EN							EN	V	PV	7, 11		V: 10
<i>Sorbus semiincisa</i> BORB. Budai berkenye		VU							VU	V	PV	7, 11		V: 10
<i>Sorbus simonkaiana</i> KÁRP. Simonkai-berkenye		VU							VU	V	PV	7, 11		V: 10

<i>Sorbus vertensis</i> BOROS Vértési berkenye		VU						V	PV	7,11	V: 10
<i>Sorbus x rotundifolia</i> (BECHST.) HEDL. Kereklevelű berkenye	CR		CR					I	-	7,11	-
<i>Spiraea crenata</i> L. Cspikés gyöngyvessző	RE				RE				K	(3, 4, 5, 11, 21)	-
<i>Spiraea media</i> FR. SCHM. Szirti gyöngyvessző	VU	VU		EN	CR			I	-	10, 11, 14, 13, 17, 21	V: 5
<i>Spiraea salicifolia</i> L. Füzlevelű gyöngyvessző	RE			VU				I	AV	6, 7, 13, 21	V: 2
<i>Vaccinium oxycoccos</i> L. Tőzegáfonya	EN	RE			EN			I	KV	6	V: 10
<i>Vaccinium vitis-idaea</i> L. Vörös áfonya	VU		VU	CR				I	PV	1, 7, 14	V: 10
<i>Vitis sylvestris</i> C. C. GMEL. Ligeti szőlő	CR	EN	DD	EN	EN	EN		I	AV	6, 7, 11, 19, 21	V: 10

Megjegyzések:

- 1 - a hibridekkel együtt
- 2 - a korábbi vörös könyv (RAKONCZAY, 1989) a subsp. *nivalis* és a subsp. *salviifolia* (DC.) SCH. et TH. alfajokra külön veszélyeztetettségi besorolást adott
- 3 - incl. *R. spicatum* ROBSON
- 4 – a további *Rubus* kisfajok veszélyeztetettsége is ismeretlen Magyarországon

Magyarország fenyegetettség közeli fa- és cserjefajai

Ebbe a csoportba azok a taxonok tartoznak, amelyek a vörös lista kritériumai alapján nem sorozhatók egyik fenyegetettségi kategóriába (CR, EN, VU) sem, de a tapasztalatok szerint a veszélyeztetettség felé sodródnak, s várhatóan egy bizonyos időn belül veszélyeztetetté válnak.

Kategóriái

nt = fenyegetettség közeli (near threatened)

lc = legkevésbé veszélyeztetett (least concern)

<i>Alnus incana</i> (L.) MÖNCH Hamvas éger	nt
<i>Calluna vulgaris</i> (L.) HULL. Csarab	lc
<i>Castanea sativa</i> MILL. Szelídgesztenye	nt
<i>Cerasus fruticosa</i> PALL. Csepleszmegegy	lc
<i>Cerasus mahaleb</i> (L.) MILL. Sajmegegy	lc
<i>Colutea arborescens</i> L. Pukkanó dudafürt	lc
<i>Lonicera xylosteum</i> L. Ükörkelonc	lc
<i>Padus avium</i> (L.) MILLER Zselnicemeggy	lc
<i>Ribes uva-crispa</i> L. Köszméte	lc

<i>Rosa agrestis</i> SAVI Mezei rózsza	nt
<i>Rosa caesia</i> SM. in SOW. Keménylevelű rózsza	nt
<i>Sambucus racemosa</i> L. Vörös bodza	nt
<i>Ulmus glabra</i> HUDS. Hegyi szil	nt
<i>Ulmus minor</i> MILL. Kislevelű mezei szil	nt
<i>Ulmus procera</i> SALISB. Angol szil	lc
<i>Vaccinium myrtillus</i> L. Fekete áfonya	lc
<i>Viscum album</i> L. subsp. <i>abietis</i> ABROM. subsp. <i>austriacum</i> VOLLM. Fehér fagyöngy alfajok	nt lc

Irodalom

- BARTHA D. - BÖLÖNI J. - KIRÁLY G. (1999) (szerk.): Magyarország ritka fa- és cserjefajai I. - TILIA VII., pp. 288.
- BARTHA D. - MÁTYÁS CS. (1995): Erdei fa- és cserjefajok előfordulása Magyarországon. - Saját kiadás, Sopron, pp. 224.
- BARTHA D. (1989): A hazánkból kipusztult fa- és cserjefajok. - Az Erdő **38**: 463-465.
- BARTHA D. (1991): Vörös Lista. Magyarország veszélyeztetett és védett fa- és cserjefajai. - Saját kiadás, Szombathely, pp. 24.
- BARTHA D. (1992): Die ausgestorbenen und gefährdeten Baum- und Straucharten in Ungarn. - Folia Dendrologica **19**: 19-35.
- BARTHA D. (1993): A magyarországi dendroflóra veszélyeztetettsége. - A Kertészeti és Élelmiszeripari Egyetem Közleményei **53**: 5-8.
- BARTHA D. (1996): Die ausgestorbenen und gefährdeten Baum- und Straucharten in Mitteleuropa. - Mitteilungen der Deutschen Dendrologischen Gesellschaft **82**: 43-49.
- BARTHA D. (2000): Vörös lista. Magyarország veszélyeztetett fa- és cserjefajai. Kék Lista. Magyarország aktív védelemben részesülő fa- és cserjefajai. Fekete lista. Magyarország adventív fa- és cserjefajai. - Saját kiadás, Sopron, pp. 32.
- FACsar G. (1990a): A molyhos rózsák (Subsectio *Vestitae*) autochton és allochton populációi és természetvédelmi helyzetük Magyarországon. - Lippay János Tudományos Ülésszak előadásainak és posztereinek összefoglalói, KÉE kiadványa, Budapest, p. 336-337.
- FACsar G. (1990b): Magyarország Rosa flórájának veszélyeztetettségi és természetvédelmi helyzete. - Lippay János Tudományos Ülésszak előadásainak és posztereinek összefoglalói, KÉE kiadványa, Budapest, p. 145-146.
- FACsar G. (1993a): A Rosa fajok veszélyeztetettsége és védettsége Magyarországon. - 35. Georgikon Napok előadásainak összefoglalói, Keszthely, p. 142-147.
- FACsar G. (1993b): Magyarország vadon termő rózsái. - A Kertészeti és Élelmiszeripari Egyetem Közleményei **53**. Suppl.: 75-128.
- FARKAS S. (szerk.) (1999): Magyarország védett növényei. - Mezőgazda Kiadó, Budapest, pp. 416.
- GÄRDENFORS, U. - RODRÍGUEZ, J.P. - HILTON-TAYLOR, C. - HYSLOP, C. - MACE, G. - MOLUR, S. - POSS, S. (1999): Draft Guidelines for the Application of IUCN Red List Criteria at National and Regional Levels. - Species **31-32**: 58-70.
- IUCN (1994): IUCN Red List Categories. - IUCN Species Survival Commission, Gland, Switzerland, pp. 21.
- IUCN/SCC Criteria Review Working Group (1999): IUCN Red List Criteria Review Provisional Report: Draft of the Proposed Changes and Recommendations. - Species **31-32**: 43-57.
- OLDFIELD, S. - LUSTY, C. - MACKINVEN, A. (1998): The World List of Threatened Trees. - World Conservation Press, Cambridge, pp. 650.
- RAKONCZAY Z. (szerk.) (1989): Vörös Könyv. A Magyarországon kipusztult és veszélyeztetett növény- és állatfajok. - Akadémiai Kiadó, Budapest, pp. 360.
- WALTERS, K. S. - GILLET, H. J. (eds.) (1998): 1997 Red List of Threatened Plants. - The World Conservation Union, Gland, Switzerland and Cambridge, UK, pp. 862.